

SZENTES ÉS VIDÉKE

VEGYES TARTALMU HETILAP

MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.
Előfizetési ár
egy negyed évre 1 frt, fél évre 2 frt.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
I. tized 265. szám, óv. Fried József né úrnő
házában, hová a kéziratok címzendők.

Hirdetéseket
és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal mérské-
lárjegyzék szerint számít.

Költségeloirányzat 1890-re.

Szentes, 1889. nov. 16.

II.

A költségeloirányzat kiadási rovatát a f. évi költségvetés ugyane rovatával egybe hasonlítva, úgy találjuk, hogy a jövő évi kiadási többlet 16,495 frt 76 kr., mely összegben a felsőpárti ovodának a számvevőség által előirányzott, de a tanács által véglegesen törölt építési költsége nem foglaltatik be.

Hogy miért törülte a tanács a számvevőség által e célra előirányzott tételt, — ennek csak az ő mély bölcsessége volna képes okát adni. Bizonyos, hogy ez ovodát felállítani egyike a legégetőbb kérdéseknek s hogy az e célra előirányzott kiadás törlése egyáltalán nem válik a tisztelt tanács dícséretére, mely nyilván úgy okoskodott, hogy minek szerepeltesse most azt a tételt? Évközben majd felépíti azt az ovodát, ha ugyan addig oly heróikus elhatározásra jut, a költségvetés keretén kívül, mint ahogy azt egyébként is szokta praktizálni s aztán majd átviszi a költségeit az 1891-ik év terhére.

No, de a kiadási többlet, a f. évihez viszonyítva így is jelentékenyen több s önkénytelenül is fölmerül a

kérdés: szükséges és indokolt e ez a nagyobb költsékezés?

A kérdésre, a tételek szigorú átvizsgálása adja meg a választ: nagy része e fölkiadásnak igenis mellőzhető, sőt jórészen indokolta sincs semmivel.

Ilyen mindjárt az első cím 10-ik rovatának tétele, hol hivatalos helyiségek külső és belső tisztítására és lakbértöbblet 75 frt kiadás van előirányozva, mi onnan keletkezett, hogy az aljegyzői hivatalt a vármegyeháztól a Török-féle házba kelle áthelyezni, amennyiben az eddig birt helyiséget a megyei portás részére foglalták el.

Alig szükséges magyarázunk, hogy ez a tétel nem indokolt. Mert a dolog úgy áll, hogy ha a Török-féle házban, az aljegyzői hivatal odahelyezése által a házbér emelkedett: viszont a megyeháznál ugyanannyival kelle csökkentenie s így, e címen nem lehet a városnak kiadási többlete.

Ugyancsak az I. cím 12-ik rovatát alatt, az adónyilvántartás, összeírás és behajtás címen előirányzott összeg 7505 frttal emelkedett az okon, mert a kataszteri helyszíneléssel járó költségekre 7905 frt van előirányozva.

Az ide vonatkozó kimutatás valóban ritka példája a közpénzzel való könnyelmű gazdálkodásnak. Tizenkét tételben részletezi ez a kimutatás, a

kataszteri új helyszínelés folytán szükségelt összeget, de e tizenkét tételnek legalább is a fele olyan, amely egyáltalán nem is irányozható elő, mert ilyen kiadás nem létezhet, míg a másik fele rendkívül magasban van előirányozva.

Az 1875. évi 7. t. c. 57. §-a nyilván kimondja, hogy a földadó szabályozás költségeit az állam viseli és hogy a községek csakis a szükségelt irodahelyiségek, napszámok, anyagok és fuvar ingyenes szolgáltatására kötelezve. És mit látunk a költségeloirányzat e címében? Valami ügyvezető részére 810 frt (a kimutatás 4. tétele alatt); a térképeknek a hivatal részére leendő lemásolására 300 frt (a kimutatás 5. tétele alatt); mind olyan kiadás, amely meg nem állhat, ami semmivel sincs indokolva.

Tovább menve, ismét egy sajátos tétel öltik szemünkbe: *Előfogatosok fuvardíjára 270 nap 4 frtjával: 1089 frttal van előirányozva.* Hiszen az előfogatosok azért vannak pausális fizetés mellett alkalmazva, hogy a város részére szükségelt minden fuvarozást teljesítsenek. Ha tehát ez a fentebbi tétel megáll: miért fizetünk tulajdonképen az előfogatosnak évi 4000 frtot?

Túl magas összegben van felszámlívva a községi bizottsági tagok élel.

T Á R S A.

Magányomban.

Két évtizednél több merült a multba,
A vén iló egy szárnyasapása csak.
Hogy gyöngye lekem illetett tanulta
Első meséd: búvós, csodás aják.
Anyámé volt, mely ajkamat lecsukta.
Csak az lehet oly édes, ondatag: —
Teá tapadva fűzta moze meg.
Szűzen, szeplőfőlen, mint nádón — levék.

Mondják tavasz volt, zendős madárdal.
Pacsirta szólt, ha jól emlékezem....
Tavaszi szellő lobakok illatával
Levegőt az erdőn, völgyön, réteken;
Az ébredés-zaj járta lekem által.
Legelső álmon az volt émekeim....
Szép napsugár reggelimnek vígmon....
Alomnak szép vagy, oh gyönyörű álom!

Műn a nagy természet honokára
Koszorút font az édes kikelet.
Friss, zölz reményvel dús mezők határa
Verőfenes mosollyal neveltet.
S vídám dalával, a bőséző dalára,
Ezer madár zengett üdvözletet;
Születve anyi ének hangjával.
Szívemben, ezem, megfogott a dal.

Bilborral festett hajnal, boldog éden!
Tánderi let, halára született!

Műlő szivárvány tavasz fellegében. —
Eanattal álom újra ünneped.
Keresve lenn a földön, fenn az egen
Mosolygó képed hova tűnhetett?...
De felhős arcom nem derül mosolyra. —
Hogy lássom így meg, bus könnyekbe folyva?

Röpültem én is föl a fellegekbe,
Sasokkal versennyenzt vakmerőn.
Fel, fel az égig, lánggal telkesedve,
Hatalmas vágással kődvé vitt eröm.
Most itt fetreg a lélek, szárnya szegve,
A kizokodésnek gyszos vége lón. —
A bőske vár belől és — áll a rom,
A láng kibanvadit s ég a — fájdalom.

Bűsőség! itam habzó serlegezből.
Mi fonségos vagy, kábító bal!
De szív és elme mánoorban eldől,
A szonjúságban égő vagy kihal.
Negrészegőmbi már nem vágyom eldől.
Sorsvaszt a kép, sivar a diadal! —
— Tovább, tovább, dűvöva másutt kerestem.
S hajh, szeplőtőbbet csak a — földön estem.

Lekem leküldtem egy szív fenekére. —
— Ha üdvösség van, az csak — szerelem! —
S mire a buvár tikádtan felere. —
Hogy összenarancsogta köböm.
Utolsó esőppig ott öndöti ki vére,
Nem elő mar, nem is halott tetem. —
Sorsverte szív, hát levegelt megölt.
Sebedre ért nem át se ég, se föld!?

Ez hát az élet, minden gyönyörűség,
Mivel halandót böközten kínál?

Ki élni jött, másnak bűnhődi bűnét
S zokog reménye omladekénál.
Jött, hogy a koronát fejére tűzzék,
Mig oman le nem teji a halál.
S mindent beheggeszt az örök enyészet. —
Ez a fagyos vizasztálás — az élet? —

Oh nem, nem erre születik az ember!
E sors a költőt surtja csak talán,
Kit engeszlehetlen haragja megver,
Egetve lekétt illetada láng.
Mi átsajz benne fájóbban ezerszer,
Ti élvezetből — sirtok csak talán. —
S lelkebe' míg zordon, sötét az ég. —
Mulanai könnyen, nek ek ez a — kéj.

Oh nem, nem! Én sem átkozom a sorsot,
Könyüm közt is áldani tudom!
Facsirta dal hitt, kikelet mosolygott....
Elindult a farszto úton.
Költő, pacsirta csak dalolva boldog!
Dalolva bíró, üdvöl — megfútom.
Dal bára kéjt hoz és mosolyra könnyet,
Ha élni, halni is! — dalolva könnyebb.

És nem akasztom szögre négye lantom,
Mert muzsa! hozzád hűtlen nem leszek.
Ha majd a hatyudalban elsőhajtom
Csököd tüzen elhunvat ltkemet.
Ott is, hol senki sem viraszt a halmon,
Álmon fölött viraszton szellemel!
S daloljon ott is, hol nincs napsugár....
Örök tavaszról a dalos madár.

Völgyi Gusztáv.

mezése és napidija is. E két tétel együttesen nem kevesebb, mint 3375 frtot tesz ki.

Kétségtelen, hogy ez redukálható. Mert szükségtelen az egy kataszteri becsülőbiztos mellé 4 bizottsági tagot kiküldeni; de a bizottsági tagoknak törvényben gyökerező és megszabott hatáskörök nem is igényli, hogy mindég a becsülőbiztossal járjanak.

A IV-ik cím 6-ik rovata alatt járdaépítésre 800 frttal; az V-ik cím 4-ik rovata alatt pedig épületjavítás és tűzkar elleni biztosítás címén 2033 frttal több van előirányozva, mint a folyó évben volt.

A járdaépítés többlete ellen nincs szavunk. Nagy ideje, hogy járdáink végre jó karba hozassanak. Azonban — tekintettel arra, hogy a város egyéb — immár halaszthatatlan építkezések által — mint aminő a felsőpárti ovoda is, szerfelett igénybe lesz a közel jövőben véve; másrészt meg azok az épületjavítások, illetve építkezések, amelyekre a fentnevezett többlet előirányozva lett, nagyon is elhalasztathatók: a tanácsnak egyáltalán nem lett volna szabad a jövő évi költségelőirányzat e tételét ily nagy összeggel túlterhelnie, hanem kellő megfontolással kiválogatva a legszükségesebb, legelodázhatatlanabb javításokat, kizárólag ezekre szorítkoznia.

Ha részletenként vizsgáljuk e vonatkozó tételeket: még szembeötlőbb, hogy a tanács, a költségelőirányzat elkészítésénél nem jár el azzal a szigorral, melyet a törvény kötelességévé tesz.

A járdaépítésnél előirányzott összegre nézve, például, a mérnöki költségelszámítás szolgálat alapon. S e költségelszámítás nyilván elárulja, hogy a mi városi mérnökünk nem a kétszerkettővel dolgozik, hanem csak úgy találomra veti oda az összegeket.

E tételnél például kiszámítja, hogy

a járdaépítési hozzájárulás egy ötóde címén, 680 frt terhelő a várost s aztán mégis a költségelőirányzat más helyén, az egyesektől járó $\frac{4}{5}$ rész címén csak 1251 frt 28 krt tüntet ki a város terhéül s ennek megfelelő bevételeitől, holott a 680 frt $\frac{1}{5}$ résznek 2720 frt $\frac{4}{5}$ rész felelne meg.

Az épületek javítására előirányzott tételünk is szembeötlő a nagy számok iránt nyilvánuló előszeretettel. Hogy egyebet ne említsünk: a serház-épület javítására a jövő évben is 150 frt költség van előirányozva s ez az épület ennek dacára olyan elárvult állapotban van, mint valami romlásnak indult elátkozott kastély, vagy egyéb bitang jószág.

A város épületeinek javítására és tisztogatására 400 frton föléli összeg van előirányozva s a csekélyke épületkomplexum dacára sem jut ez összegből soha egy kis malterra való, hogy végre azt a hírhedt római falat bevakoltatnák.

S hát a különféle címeknél levő *vegyesek*, amelyek együttesen 3422 frtra rugnak?

Helyes és okszerű gazdálkodás mellett e címen nagyon kevésnek volna szabad helyet foglalnia, mert e cím, határozatlanságánál fogva nagyon alkalmas oly kiadások fedezésére, amelyekre egyébként, ha világosan óhajtanák kitüntetni, semmiképp sem szerezhetnének fedezetet.

Az egyes tételek tüzetesebb vizsgálatánál, nem egyet találunk indokolatlanul nagy összeggel előirányozva s azonkívül ugyane tételknél még a „*vegyesek*“ is nevesebb summát tesznek ki és még ugyanazon cím egyes rovatainál külön összeg is van előirányozva.

Legjellemzőbb azonban a jövő évi költségelőirányzatban az, hogy már 1889 ben elköltött és kiadott összegek

7878 frttal szerepelnek benne, a jövő, 1890-ik év terheléként.

A tanács ez eljárása nemcsak törvényellenes, de minden kritikán alól is áll s világosan arra vall, hogy a törvény azon rendelkezését, mely szerint az évi költségvetés mindenkor szigorúan betartandó, vagy nem ismeri, vagy — ami még rosszabb — teljesen ignorálja s nem vesz magának fáradságot, hogy — ha már a felmerülő is elődázhatlan kiadások túlhaladják is az egyes címeinek előirányzott összeget — erre pótköltségelőirányzatot készítsen és terjesszen a közgyűlés elé s ez által lehetővé tegye, hogy a törvény rendelkezéséhez képest, minden év csak a maga terhéül viselje.

Ime — ezeket láttuk szükségesnek a tanács jövő évi költségelőirányzatára elmondani. Mik idézik elő a város pénzügyi helyzetének súlyosbulását — azt ezek után bárki könnyen megtalálja; valamint könnyű megérteni, hogy ilyen rendetlen gazdálkodás mellett bizony városunk anyagi helyzete mindig csak súlyosbodni s a reánk rótt pótdadó emelkedni fog.

S az elmondottak után azzal a kéressel fordulunk a városi képviselőkhöz: foglalkozzanak tüzetesen és minél behatóbban a költségelőirányzattal, hogy az ellenőrzést ez úton is gyakorolhassák.

Mert nem az a képviselő tölti be igazán, a szó nemes értelmében a hivatalát, ki esetről-esetre hangzatos dikciókat vág ki a közgyűlés színe előtt; hanem az, aki a dolgok mélyére látva, ha röviden is, de avatottan teszi meg észrevételeit az életbevágó kérdéseknél.

— A megyei tisztújításról vezérek-cikke a szomszédos „*Szegvár-Mindszent és Vidéke*“ című lapjárunk s bár meglehetősen belézarodva az eszmékbe, sok — nagyon sok megszívlelendőt mond el cikkében. Abban

A karavánok jelentősége a világ-forgalomban.

Mikor a „k a r a v á n“ szót halljuk, rendszerint legelőbb ama kisebb-nagyobb utazó társaságok és áruszállítványokra gondolunk, amelyek tevékeny vonulnak át Afrika és Arabia sivatagjain; természetesen ama kereskedelmi áruszállítványokra is, melyek az oroszországi K i a c h t h a és mongolföldi M a i m a t s c h i n között vándorolva, közvetítik a cárok birodalma és China közötti kereskedelmet, leginkább pedig a mennyei birodalmat termelt teát juttatják el keleti Európába.

Azonban e karavánközlekedés csak jelentéktelen részét képezi az ily, vagy legelőbb ehhez hasonló módon szervezett utazó-társaságoknak, melyek már ezredévek óta közvetítik az ő és új világban az ember és áruforgalmat többé-kevésbé szabályozott indulási és érkezési időszakokban és mindenkor határozott kiinduló és végpontok közt.

A karavánok — az elnevezés a persa „K i a r v a n“ szótól ered, mely kereskedelmi védelmet jelent — mindenütt fenntartották magukat, ahol biztos vízi vagy szárazföldi út nem áll az emberek rendelkezésére, s ahol az utazás termékeny vidékeken, messze vonalban történik, hol aránylag kevés költség vagy emberlaktá teleptény van, de melyeken portyázó rablótörzsek száguldoznak át, úgy hogy csak nagyobb és erősebb utazótársaságok védekezhetnek biztos sikerrel a fenyegető rablótá-

madások ellen és képesek egymást segíteni a talaj és éghajlat veszélyeivel szemben. Így nemcsak Afrikában, közép és elő Ázsiában, Hátsóindianában és Chinában, Sziberiában és Tibetben találkozunk e karavánokkal, hanem az európai Oroszország egyes vidékein, Északamerika nagy síkságain, a Llanokban az Amazon folyam mentén, a perui Andezsokban, Brazíliában, és az argentinai köztársaság pampusaiban is.

A karavánok speciális állata a teve, a „sivatag hajója“, a szengambai Niger folyótól egész a chinai Pekingig, megbecsülhetetlen teherhordó állat. A tevéen kívül azonban még számos más szállító eszköze van a karavánkereskedésnek, így a nyugati égjaj hegyeségei közt a biztos lábú öszvér emelt az utazó útját; a perui Kordillerákban ennek helyét a szelíd Lama foglalja el; a tibeti hegyeségben, melynek csúcsai és szorosai a Montblancoktól jóval meghaladják magasságban, juhok és kecskék szállítják az árucikkeket; Indiában az elefánt a teherhordó állat; fenn a magas északon, Skandinávia, Szibéria és Kamsatkában kutyák és transzvasok húzzák az áruval megter: helt szánkót; itt ott lovak, szamarak és ökrök vannak alkalmazásban; végre Afrika különböző vidékein, Indiában és Mexikóban, ősi szokás szerint, maga az ember szegődik teherviselő állatként, a karavánkereskedés szolgálatába.

Mint hogy pedig e karavánok, mint közlekedési és kultúreszközök, bizonyos országban és vidékeken nélkülözhetetlenek és

pótolhatlanok: természetes, hogy alakulásukat és elvonulásukat, már a legrégebb korban is, a viszonyokhoz képest mindenkor megkönyviteni és biztosítani iparkodtak.

Igy bizonyos meghatározott távolságokban, alkalmas helyen kútakat ástak a sivatagon átvonuló utazó társaságok részére; sőt a keleten, itt-ott tágas menhelyeket is rendeztek be, hol a karavánok éjjelezhettek vagy pihenésre térhettek. Végre a keleti karavánok mindenike, saját tagjai közül még ma is mindenkor választ magának egy vezetőt, a rus kalifát, vagy karaván-basit — a Mekkába menő zarándokkaravánoknál emir al-hads, azaz zarándokok fejedelme — kinek rendelkezését az utazó társaság tagjai feltétlenül engedelmisséggel követik.

Mellette egy egész sereg szolgál e egyéb alkalmazott, finokok, kik „szükség esetén okmányokat és végrendeleteket állítanak ki“, valamint többnyire egy mohamedán lelkész és a muzszin: Fikidáltó, ki az imaórákat hirdeti ki — szokták a nagyobb karavánok kiegészítő részét képezni.

A rendszeresség, mellyel a karavánok némelyike nemcsak mindig bizonyos időben indul és ér céljához, hanem mellyel még az egyes pihenő állomásokhoz is beérkezik, hasonlatos a mi nyugati postáink pontosághoz és Ázsia és Afrika nem egy vidékén közlekednek e karavánok télen, nyáron, ősszel és tavasszal szakadatlanul, hogy a kereskedelmet és művelődést egész a kirgiz avarokig és a kamsatkai sivatagokig kövessék.

nem értünk ugyan egyet a kollegával, hogy minden esetben az életkor adná meg a bölcseséget és tapasztalatot s hogy ebből kifolyólag most már egy fiatal ember képtelen volna egy vármegyét, esetleg mint helyettes alispán is, kellőképen reprezentálni. Nem értünk vele pedig e kérdésben egyet azért, mert a tapasztalás, a példa bizonyítja, hogy nagyon sok ember, egy életpályán él nyolcvan éves koráig is és szakmájában ennek dacára mint *mas* hal el; míg a másik, alig lépve be valamely életpályába, fiatal kora dacára, ott képzeltelen rövid idő alatt *ment* képezi magát. Hanem abban aztán teljesen egyetértünk vele, hogy a korra való tekintet nélkül, olyanok, kik mögött még a közpályán semmi mit nincsen, elégedjenek be a fokozatos előhaladással s ne akarjanak egyszerre óriások lenni, mert a közelében mi sem lehet károsabb, mint az ily, alkalomra előbukkanó fiatal óriások.

Hogy a t. laptárs rosálja azon törekvéseket, melyek tabula rásat akarnak csinálni a vármegyei tisztiságában, hogy aztán a megüresedett állásokat ily fiatal óriásokkal, esetleg más, de az ő uszályukat hordozó egyénekkel töltsék be és e törekvésükben még a közélet küzdelmeiben kipróbált és megedzett tehetségeket is negligálják, ez — szerintünk sem egészséges törekvés; de úgy véjük, nem is fog nagy kárt tenni a tisztikarban.

A megyebizottsági választások jó részt elvették e terevet küzdelem élet s ha talán lesz is ez irányban valami akció, olyan lesz az már, mint a kihívadó zsaratnok végső fellobbanása: gyenge és erőtlén.

A tisztújításról különben nem frunk most kimerítően. Korai dolog volna s most csak a t. laptárs nézetét óhajtottuk egyben másban kiegészíteni.

Annýt azonban már most is jelezhetünk, hogy mint minden emberi dologban, a vármegyén is van javítani való hiba s új erők bevónása a közigazgatási gépzetbe már nagyon is idején való lesz, mert a vérnek fel kell ott is frissülnie, hogy meg ne tespedjen.

Messze túlhaladna e kált vizlát határát, ha mind a létező karavánsszekkötötést felakarnánk itt sorolni; s célunk nem lehet más, mint hogy azok nekány legfontosabbikát és legsajátabbikát részletezzük körülményesebben.

Fordultunk tehát először az ó világ északi és eszakkéleti tája felé, mely kutatásunkban az ily korán elhunyt A n d r e é Károly kitűnő és alapos földismeí följegyzései szolgálnak vezérutalul.

Ha a magas eszák felé fordulunk, Szibéria terjedelmes mocsárvidékéhez, melynek turfával és molhav fűdött lapályait a jeges tenger szegélyezi, tapasztalni fogjuk, hogy itt kizárólag csak a tél használható fel a karavánkereskedésnek. Csak ha vastag hóréteg vagy jegypáncél borul a mocsaras, sűpedékes talajra, mikor aerre a szem lát, mindenféle jegmezők képződtek, csak akkor kel a kissé járhatóbb vidék mozgalmal életre.

Ekkor jelennek meg a nagy árúkaravánok, melyek száz meg száz iramszarvas és kutya által vont árúterhelt szánból verődtek össze. Gyakran, a Szibéria bizonyos helyeiyen kiásott igen értékes mammut csontját, mammuth fogakkal terhelve, e karavánok többnyire szűrmearukat s a nyugat felől jövők egyttal európai termékeket, mindenekelőtt dohányt hoznak vásárra, mely vásárok január és február hóban a L é n a folyó külföldön kihalt, csendes partjától egész a B ä h r i n g ü t i g rendezkednek el s a melyek közönségét csak e távol vi-

Csak a miként, adja meg ennek a kérdésnek a fontosságát s erről majd alkalmilag, idejében frunk.

Hanyag bizottságok.

Ha a nagyhatalmak olyan tempóban feyvereznek fel népeiket s csak annyira sietnének minden újabb rangú és rendű üldöklő találmánnyal felszerelni a hadseregüket, mint amilyen tempóban Szentes város közgyűléseinek egyik-másik bizottsága siet a reá bízott feladatot megoldani: úgy bízást nyugton albatnánk, mert alighanem garantozva volna az örök béke.

Hogy többet ne említsék a városház építésének vezetéseire javaslattelet végett kiküldött bizottságról azt sem tudjuk, nem vitte e el azóta valami ezen kóborló külföldi régész, hogy esetleg a British-múzeumnak, mint valami ásatag bizottságot, drága pénzen eladja.

Nevezetes egy dolog ez a bizottság. Szentes város polgármesterének 1888 évi közigazgatási hivatalos jelentésében, — mely — mellesleg mondva — épen olyan gyorsan készült el, mint a fentiszfelt bizottságok javaslatai, mert hiszen alig egy-két hete lett kiosztva a képviselők közt — ebben a kimerítő jelentésben, az 50 és 51-ik oldalon, e városházépitő bizottság működéséről a következőket olvasom:

„50-ik oldal: *Fontos eseményként emlitem fel a t. közgyűlésnek a f. év elején hozott azon határozatát, (tehát még 1888 elején) mellyel a városház építése kérdésében megbízott küldöttséget, a városház építése s ennek költségeinek mikénti beszerzésére vonatkozólag véleményes javaslatteletre utasította.*“

S ugyanerre vonatkozólag az 51-ik oldalán: *„De börtmék is van a helyzet, a jelenlegi állapot tarthatlan, építeni kell, mert elodázhatlan sürkés van rá.“*

„A bizottságok az iránybani előterjesztést a legközelebbi időben még az sem gátolhatja, hogy az új negale megváltási és kárpótlási törvény elbelytése által a város közönsége azon bizonytalanságban van, hogy a nagy-

dék halászlái és vadászai: a korjákek, jukogírok, tsuktok stb, vagy elvéve a nevezett tengerszoros túlsó részén lakó eszakkamerikai nomádörzsek alkotják.

E téli vásárok és sokadalmi helyek legjelentekenyebbe: az o s z t r o n o g a i vásár az A n u i folyó partján; a csere egyészes értékét, a közvetítő becsárt pedig mind e vásárokon az orosz kereskedők által bevitt dohány képezi, amelyből 1 pud (4 font) 5 hódör, vagy 10 vörös róka, vagy 10 menyét, vagy negyven jegesróka bőr értékével ér föl.

Egyike a legjárta és leggyakoribb karavánoknak Szibéria és közep Ázsia közt, a déli Szibériában, az I r t s i c h folyó partján fekvő S z e m i p a l a t i n s k o t köti össze a most már szintén orosz Kuldával, Dzsungária fővárosával. Ezen, jobbadán 1000, 1500 tevéből, sőt részben teherhorod lovakból összeverődött karaván, mely a nagy kirgiz sikságon vonul át, hol csak helyell helyell talál ivóvízre s a mely az orosz kettős sas hathatós védelme dacára még alkalmilag mindég kízd a rátörő rablóbandákkal, szimén a téli időszakot választja főközlekedési évadnak.

Ekkor a 10,000 ikost számláló Szemipalatinzskban, mely a hasonnevű kormányóság székhelye, a december második felében megtárgt sokadalmonkor élénk kereskedelmi sártérs-forgás támad, amelyben oroszok, tatárok, kirgizek, zsidók, németek, főleg pedig Taskendvidéki turkesztánok vesznek részt.

(Vége köv.)

vendéglo épülethelyiségei és telke az állam által kisajátítottai s így a város, városház helyisége a sokak által oly alkalmasnak tartott nagy-vendéglo telke birtokából eszik.

„Mivel inkább latolgtjuk e kérdést, annál égetőbb szükségként mutatkozik a városház építése. A bizottság tehát, nem fog késni az ügyet a tisztelt közgyűlés bírálata és elhatározása alá bocsátani.“

Ime, így beszélt Szentes város polgármestere ez ügyben, 1888-ik évi jelentésében, egy évvel azután, hogy a közgyűlés határozata az a nevezetes bizottságot mielőbbi javaslatteletre utasította.

Es azóta ismét eltelt egy év. Nagyon rövid pár hó múltán egy újabb polgármesteri évi jelentést lesz szerencsénk kapni, ezúttal az 1889-ik közigazgatási évről, de a városházépitő vagy tervező bizottság még mindég latolgat, — ha ugyan csakugyan latolgat — s a közgyűlés által két év előtt bekívánt javaslattelet egészen elveszett a nagy latolgtásban.

Igaz, a polgármesteri újabb évi jelentésben ismét benne lesz ez a nevezetes passzus, csak úgy, mint ahogy az 1888-ik évi jelentésben benne volt; lehet, hogy időközleg a bizottság a latolgtástól, a fontolgtatáshoz jutott el, sőt talán másolatig is már — mert hiszen egy terv mérlegelésnek nagyon sokféle fázisa van: —hanem ez mind nem segíti a városházépités ügyét előbbre és erős a gyanúm, hogy az a bizottság, a mérlegelés mindenféle nemét szépen sutba dova, mind e mai napig semmit, éppen semmit sem tett ebben az 1888-ban égetően szükségesnek és sürgősnek mondott építési ügyben.

Gyanúm pedig annyival indokoltabb, mert nagyon jól ismerem a faktorokat s tudom, hogy épen nem szokták a tudományukat véka alá rejtegetni — ugyanannyira, hogy ha csak valamicskét is kilatolgtattak volna már e két év alatt a városházépités érdemében: bizonyosan egy pillanatil sem késnek, azt a városi közgyűlés magas színe elé vinni.

Azt mondják: a „példa ragadó.“ s kell e közmondásban valami igaznak lenni, mert tapasztalom, hogy a közgyűlés legtöbb küldöttsége követi a városházépitő bizottság példáját, úgy hogy ma holnap a polgármesteri évi jelentésben mind egy tétel alatt lesznek összefoglalhatók ilyenformán:

„Az év folytán a közgyűlések által kiküldött valamennyi bizottság latolgat.“

Mert ilyen bizottságunk már most is szép számban vagyon.

Ilyen a II-od algyezői állás szervezése alkalmából kiküldött bizottság, ilyen a kövezei vámbizottság és ilyené lett bizonyos értelemben a véglegesített vasútépitőbizottság is, mert hiszen ez is addig-addig latolgtja a végszámadásait, a míg egyszer csak oda jutunk, hogy a végeredmény = 0.

A II-od algyezői állás szervezése alkalmából kiküldött bizottság azzal lón megbízva, hogy módosítaná a szervezeti szabályzatnak a jegyzők működését felüelölő szakaszát oly módon, hogy abba e II-od algyezői állás is beilleszve és a jegyzők teendője — állásonként — szigorúan körvonalozva legyen.

Ugyanezen közgyűlésen, bizony ez már jó régen volt, szóba került a szervezési szabályzat módosításának szüksége is, a nélkül azonban, hogy erre nézve azóta csak egy lépéssel is előbbre haladtunk volna. Pedig innen onnan letelik ez az esztendő s a jövő

tavasza a városi tisztújítást hozza a nyakunkra, mikor pedig az új tisztikarunk — ha mindjárt esetleg egészben a régi marad is meg újnak — már az új szabályzat értelmében kellene szervezkednie.

Hogy többet ne mondjunk, e szervezeti szabályban az egész eddigi rendőri intézmény átalakítása válik szükségessé, mert hiszen arra is van egy bizottságunk, melynek a csendbiztos állás megszűntetéséből eredő változásra kellene figyelemmel lenni s ez a bizottság is már vagy másfél éve alussza az igaz bizottságok mormotaalmát.

S ne kicsinyelje senki ezt az aluszékonyságot; ne higgye senki, hogy amit elmulasztottak 2 éven át, azt egy-két hét alatt mind utána pótolhatják: mert, hogy csak a szervezeti szabályzat módosítását maradjunk, ennek bizony a javaslattevései a megvalósulásig nagyon nagy útat kell megtennie, amibe egy-két hét, hanem hónapok telnek.

S mit szólunk a következő bizottsághoz, mely a többi, eddigi felsoroltakhoz viszonyítva még csak a csecesmókorát éli; talán éppen a fogzással vesződik s így még odáig sem jutott a tudományában, hogy *latolgatni* is képes legyen.

De minek is? Hiszen öt esztendeig ráér ez a bizottság betervezni a maga javaslát; mert hiszen öt esztendeig ha javulást is a vidékiek a főteuca 90 ezer forintos keramitűját — hát nem a városé, hanem az építési vállalkozó romlik, aki annyi ideig vállalt közeletességet a felmerülő javításokra nézve.

Öt évig hát várnak; mert azt csak nem kívánhatja a bizottság tagjaitól senki, hogy még arra is gondoljanak: milyen jó volna az alatt az öt esztendő alatt, amíg az útjavítás terhe nem súlyosul a városra, egy kis kövezi alapot teremteni az addig befolyó kövezetvámából, hogy legyen aztán mivel tovább fejleszteni az utcák kövezését.

... Messze jövőbe aki néz... az nem való bizottsági tagnak, vagy legalább nem olyan kiküldetésnél, ahol nem jár ki a napdíj.

Mert csodálatra méltó az a mi bizottságainknál, hogy azok, amelyeknek kiküldetése és működése napdíjjal van összekötve: gyorsan végzik a feladatukat; míg ellenben az itthon, napdíj nélkül megbízottak, megbízásukban 2 évig is ráérnek latolgatni, fútolgatni sőt — mondjuk ki határozottan: teljesen ignorálni a közgyűlés megítéző határozatát.

Nem rágalom ez — tessék csak egy kicsit utána nézni: s kiki rájön, hogy nálunk tényleg így van.

Mint ahogy pedig nem m u s z á j elfogadni a közgyűlés tagjainak az ily bizottságba való beválasztást: azok kik nem éreznek magukban kedvet a nobile officiumra, ne is vállalkozzanak rá. Akkor aztán nem lesz annyi hanyag bizottságunk.

X.

Újdonságok.

Szentes, 1889. november 16.

— **Személyi hírek.** *Zsilinszky* Mihály főispán, a f. hó 20-án, hivatalos ügyben Budapestre utazik. — *Sarkadi Nagy* Mihály polgármester és *Burján* Lajos városi ügyész a f. hó 13-án Budapestre utaztak, hogy a regálebérlet érdekében személyesen tegyenek lépéseket a pénzügyminiszteriumnál.

— **Csongrád szennyese.** A „*Szegedi Napló*“ f. évi 313. számában, abból az alkalomból, hogy *Fülöp* Bódog p. ú. miniszteri fogalmazó tiltakozik a gyantásítás ellen, mintha a csongrádi pénztár rendetlen kezelésére vonatkozó adatokat ő szolgáltatva volna nevezett lapírtásuknak, hosszabb fejtegetésbe bocsátkozik a csongrádi szennyesnek, olybá tűntetve fel ezt az ügyet, mintha akár a vármegye hivatalnokai, akár a kiküldött vizsgáló bizottság, akár pedig — és ez a legfőbb — a főispán elakarnák az egész *tussóli* és felénekek a *nyitvánosság*tól. Megnyugtathatjuk a t. lapírtásunkat e tekintetben azzal, hogy a dolog nem így áll, s ha bárki is ilyen értelemben informálta és ha ezen információ alapján tette megjegyzéseit: úgy egyszerűn *felől*t. Csongrád megye hatósága nem indított sem lát-szólágot, sem *valóságos* háborút a nyilvánosság ellen s mihi határozatot a közigazgatási bizottság ez ügyből kifolyólag *Fülöp* Bódog ellen hozott: ezt hozni joga volt és abból ugyan még a sorok közül sem olvashatja ki senki, hogy: *az ilyen tarka macskát titokban chajják tartani*. Hiszen mi is, meg a *Szegedi Napló* is egészen nyíltan, minden tartózkodás nélkül írtauk a csongrádi ügyről — azt hát nem lehetett valami *nagy titokban* tartani, pláne *elussólni*. Tudja mindenki, hogy a csongrádi pénztárak kezelése ázsiai rendtelenséggel történik, tudja mindenki, hogy a vizsgálat folyamatban van, tudja mindenki, hogy akik e rendetlen pénzkezelésben vétkesek: a másodbíró, pénztárnok, főjegyző fel van függesztve a hivatalától és ellenük a fegyelmi vizsgálat meg van indítva, sőt — és ezt a *Napló* megnyugtatóra is mondhatjuk, ez ügyben éppen a főispán erélyes sürgetésére, újabb a csongrádi főszolgabíró ellen is a leghatározottabban lépnek fel. De, hogy a vizsgálat nem esik meg egykönnyen, mikor egyes kérdésekben távol hatóságoktól kell felvilágosítást bekérni; hogy annak minden aprólékos részletét mindjárt nem publikálják, vagy hogy most — a tisztújítás küszöbén — a főispán esetleg szelidebb fegyverekkel törzon cél felé, mely a megyei tisztikar purifikációját eredményezze: ezt senki sem róhatja fel bűnül. Lapírtásunk jöllehet téves információon indult el: de ezt tenne és ez alapján ítékeznie olyan ügyben, melyről csak másod — harmadkézből értesül — nem helyes cselekedet. Várjuk be a vizsgálat végét és az abból folyó eredményt. Ha ez nem ad a megsértett rendnek *teljes elégtételt*: akkor aztán mi is azt mondjuk, hogy ezt határozottan rossznak kell.

— **Békési Gyula** tankerületi főigazgató a mint már emítettük — a mult hét végén teljesítette hivatalos látogatását a gimnáziumban. Mint az előző évben úgy ez alkalommal is a legmelegebb hangon nyilvánított föltétlen megelégedését az iskola helyiségei fel, felszerelésével, a benne uralkodó renddel és tisztasággal, valamint teljes elismerését az egész tanári kar lelkiismeretes és eredményes munkássága iránt. Tartózkodás nélküli kijelenté, hogy a Szentes városi gimnázium az ő hatáskörébe tartozó tanintézetek között (a debreceni tankerületbe esik a legtöbb középiskola) a legjobbakkal is kiállja a versenyt. Békési, mint mindig, ezúttal is Zolnay Károly gimn. igazgatónak volt vendége.

— **Ádám, hol vagy?** Furcsa helyzetbe sodorhatja egyeseket vagy testületeket a saját élehetetlenségük, aminek alig hisszük, hogy egyhamar eklatánsabb példáját hozhatnánk fel, mint azt a helyzetet, amelybe

a „*Csongrád megyei gazdasági egyesület*“ kerülleg-újában. A dolog úgy áll, hogy a jövő évben Bécsben nemzetközi gazdasági és gabona kiállítás lesz és a földművelésügyi miniszter ez alkalomból felhívta vármegyéink főispánját, hogy — amennyiben Csongrád megyében nincs állandó gazdasági egyesület — hatna oda, hogy itt, az ő vezetése mellett egy — ad hoc — kiállítási bizottság alakuljon e nemzetközi kiállítás érdekében, amelyen Magyarország minden vármegyéjét óhajtáná képviselve látni. A miniszteri leírat értelmében a főispán már éven azon volt, hogy egy — az ügy érdemében egybeafülvendő bizottság névsorát állítsa össze, mikor nagy meglepetésére arról értesült, hogy — hiszen volna itt Szentesen valami „*Csongrád megyei gazdasági egyesület*“-nek csúfolt szörnyszülött, sőt hogy ez egyelőre még tagsági díjak is lettek befizetve. És ez igaz. Az egyeslet megvan; meg kell lennie, mert hiszen nem osztott fel közgyűlési határozattal. A tagsági díjaknak is meg kell lenni valahol — persze, hogy hol? azt ez idét senki sem tudja. S minthogy az egyeslet megvan: a főispán most már a kezébe veszi az ügyet és oda hat, hogy éppen ez egyeslet, mint hivatalos testület vegyen majd részt a fentjelzett kiállításban. Elég szegény, hogy ily úton kell az egyeslet előirántani a homályból, amelybe élehetetlensége süllyesztette: de bár fogantatja legyen e megszégyenülésnek és okuknak belőle a jövőben.

— **Köresmárosok ajánlata.** Próbaképen értekezlet a város a szentesi köresmárossal: mennyire volnának hajlandók a rábátérítésre, hogy aztán ebből kombinálja ki: mit ér az italmérés jog. A próba nem felelt meg annak, aminek lennie kellene, mert az 56 köresmáros közül csak 43 tett ajánlatot, összesen 24,512 ft befizetésre. Ebből aztán természetesen csak hozzávetőleges számítás lehet csinálni, mert még mindég hátra van 13 köresmára rábátérítés, továbbá az italméréssel foglalkozó kereskedők. A szegedi pénzügyigazgatóság, mint tudjuk 31 ezer forintot kér a bérletért, de nagyon valószínű, hogy 1-2 ezer felett meg elenged, mert hogy magával alkalmi s minthogy a város maga is kizhott eddig belőle 29 ezeret: azt hisszük, nem forog fenn komoly akadály a bérserződés esetleges megkötése iránt. Hogy aztán a város házigyakorolja-e jogát, vagy rántként bérbeadja — erről majd hosszabb cikkben írunk.

— **Vasútlügy.** A megyei vasúti bizottság legutóbbi értekezletének határozata értelmében, az elnököl főispán értesítette *Török* Zoltánt és érdektársait, mint előmunkálattal engedélyeseket, hogy a f. hó 15-ig bármely tetszésük szerinti napon megtartsák a közös értekezlet, amelyen a szentesmáki vasútépítés tervére nézve az érdekeltségnek előterjesztést tehessenek. Az eredményesek nevében *Török* Zoltán e felhívás folytán tudatta a főispánnal, hogy a f. hó 20-án vehetnének csak részt egy közös értekezleten. Minthogy pedig éppen e napon főispánunknak mulhatatlan a fővárosba kell utaznia, az értekezlet most már egyelőre bizonytalan időre elnapoltatik.

— **Több világlóságot.** Panaszt vettünk a kisérből a világlósai vállalat bérloje ellen, a ki úgy látszik — a legkonkább elensége a világlóság terjesztésének. A panasz felhozza, hogy az vállalkozó úr, aki pedig elég szép összeget tesz zsebre éven át a város pénzéből, külön holdvilágos estéket gyárt, olyanokat, amelyeknek a rendes esiláglósáti naptárban nyomuk sincsen s ha aztán végre mégis rászánja magát a lámpák felgyújtására, hát olyan halvány fényrel pislogtatja a kandóct, hogy ahöz képest az eszkímó viskó haltszíros tészésének pisa fénye, valóságos bengáliai tűzfény világlós. A főkapitány már megmutatta egynehányszor, hogy elűd bánni a világlóság nélküli világló úrral, most a pana-

szokos arra kéri általunk: mutassa ezt meg megégyeszer, bátha től fogantja lesz, mint eddig volt.

— **Utólagos jóváhagyás reményében.** Megint így határozott a tanács, utólagos jóváhagyás reményében és ezáltal a tyúkpiac kikövezését határozta el így, amely munkálat keresztülvivel az idültványozó főkapitányt és a városi mérnököt bízta meg. Bizonyos, hogy a tyúkpiac kikövezése szükséges, az is bizonyos, hogy kívánatos, még ez évben befejezni e kövezési munkát: de hát muszáj minálunk még az ilyen kívánatos dolgoknak is a törvény elkerülésével megtörténni? és nem lett volna-e helyesebb, ha a tanács, betartva a rendet, ez az ügyet is, mint azt tenni kötelessége lett volna, előbb közgyűlés elé terjeszti jóváhagyás végett? Mi úgy véjük, hogy a munka egy nappal sem lesz úgy sem előbb keresztülvive, mintha a határozat törvényes formák közt történt volna. De hát akkor, miért ezeket mellőzni?

— **A dalegyiet hangversenye,** a mult szombatn szokatlanul ekeke közöttéget vonzott a nagyvendég térbe. Természetes következménye ez különben a főispán azon elhatározásának, amely fölött örömdükket már lapozuk mult számában is kifejeztük, hogy t. i. szeretetreméltó néjével együtt részveszt a hangversenyen. Volt ugyan még mindég egy kottéria, mely távollétével fündököl, de hát — a fat se vagjuk el egy fejszeccsapással. Erősen hisszük, hogy társaséletünk elénkítésére a főispán tittege nagy befolyással lesz s az éles elentetek, melyek ma még szerethető elemekre bomlasztják kicsiny népességű intelligenciánkat, hovaelőbb lecsiszolódnak, kiegyenlítődnak majd a közjó előbbvitel érdekében. A hangverseny programjáról szólva: az nagyon változatos volt s főleg a két új női erő bevonása által nyert érdeket. Jó gondolat volt ez a dalegyietől, hogy két úde kis virágbimbóval csalogatta — edesgette a közönséget. A virágot mindenki szereti s ha még hozzá alig felsenek szármái: van rajta valami bábaj, mely különösen vonz és megragad. Természetes, hogy az est sikerének oroslánndése ennek a két kis virágúnak jutott; de azért maradt belőle a többinek is elég, úgy hogy meg lehettek vele elégedve. Legjobban pedig bizonyára maga a dalegyiet volt megelégedve a szép — anyagi sikerrel, mely talán gondolkodoba fogja ejteni egy kissé a dalnokainkat, hogy még sem lesz jó egyletük működését beszüntetni.

— **Az első javítás.** Még el sem készült a drága jó keramit út, ez a becézett utacskájá sok városatyának s ime már is beáll az első javítás szükségére. A vásártért átszelő útrész egész hosszán folyik ez a javítás, hol is minden 15—20 méter távolságban fel kell szagattati a megvetemedett és élére fordult keramit egy részét, hogy aztán részben ismét a felszagattottat rakják vissza, részben meg újjal pótolják. Ugyan milyenne válik ez az út, ha már is tatarozásra szorul?

— **Rendőri rendtelenség.** A mult héten történt, hogy Reichenbach J. helybeli peknesser egy legénye, feldühöve azon, hogy gazdájá meglagadta tőle a munkájony kiadását addig, amíg az általa elárúított sötémények árvala be nem számol, nekirohant a gazdájának s a szobájába menekülőt ázval fenyegette, hogy egy — kezében levő hab-sával — leüti. Ebből bosszúját nem hűltethető, a dőszó kovácslovag bezúta a peknesser lakásának összes alakait, erősen fogalozva, hogy megölje a péket. A nagy zajra, melyet a feldühödött legény csapott, a szomszédok először Reichenbachhoz a majd meg rendőrt futottak. Mily nagy volt azonban esodálkozásuk, amikor az őrszobalomból rendőr oda nyilatkozott, hogy ő főkapitány engedély nélkül nem mehet sehová. Es nem is ment, amíg az alkaptány fel nem jött a hivatalába és nem küldte. Hát erre azt kérdjük: vajjon olyan olesó a polgárok közbiz-

tensága és olyan nagy úr a rendőr, hogy az előbbi a legnagyobb veszelény lehet kitéve, míg az utóbbiak mellőztatik, úri kenélemből, főkapitányi parancsra, kivételközli? Mert ha úgy van, hogy a rendőr nem mehet főkapitányi parancs nélkül sehová, ahol jelenlétét egyik-másik polgár épsege megköveteli, a főkapitány pedig épen akkor esetleg távol van a hivatalától, akkor tulajdonképen minek a rendőr? — Ezel az esettel kapcsolatosan érdemes megemlítenünk, milyen rendkívül takarekos a mi büntető járásbíróágunk. Ezt a pékengyét ugyanis a rendőrség, előzetes kiállítás után átkísérte a fenytő járásbíróághoz, hvá a panaszos peknessert is megjelölték. A vizsgálat folyamán a bíró agglályát fejezi ki, — hogy — hiszen ez a delikvens ehés, még ma sem evett s ha bezárjuk, hát hol fog enni? No, mert hogy a járásbíróág hortőnében, úgy látszik, nem adnak ingyen kosztot senkinek. Erre aztán az a furcsa eset állt be, hogy Reichenbach pek, akit az a dühös ember majd leverit, s akit e mult meg a szegedi törvényszékhez is le akart a járásbíróág kísértetni, ha panaszos el nem áll a panaszától: tehát Reichenbach pek, a panaszos volt kénytelen a bírónak ennévalót küldeni, hogy a járásbíróág hortőnében éhen ne haljon. Ez már aztán kedélyes állapot, kivált ha meg azt is tudjuk, hogy a panaszos panaszát azzal a feltétellel vonta vissza, ha a dühöngő legényt a városból kútsajtják s hogy e visszavont panasz alapján az a dühöngő korhely valóban szabadlábra helyeztetett s még aznap este igen kedélyesen mulatott a — szentesi koplópálon.

— **Gimnáziumunk államosítása.** Bekési Gyula debreceni tankürelteli főigazgatónak városunkban tartózkodása a kalmából fölényült a kérdés — még pedig illetékes helyen — ha vajjon nem volna-e hajlandó a közoktatásügyi minisztérium a városi gimnáziumot állami költségére átvenni? A főigazgató az eszmét éppen nem tartja kivihetetlennek, kivált ha a városért és Congrad vármegyéért érdeklődő férfiak érvényesítik a kormánytól befolyásukat; ő maga minden tőle telhetőt megfog tenni az eszme megvalósítására, mert úgy mődon egyszerre megoldatnék a gimnáziumunk minden függő kérdése, t. i. csakhamar kiegészülne a gimnázium VIII. osztály teljes középiskolává, a tanári kar pedig az állami intézet tanárokkal egyenlő anyagi helyzetbe jutna, azt nem is említve, hogy Szentes városa az államosítás esetén jelentékeny pénzügyi teherrel szabadulna, egyszerűen mind oly kötelezettségtől is, melyből csak újabb és újabb áldozat haramlik vállaira.

— **Beszűntetett gőzhajózás.** A dunagőzhajózási társaság szegedi szolnoki hajózási vonalán a f. hó 17.—19 en beszünteti a további hajóközelekedést a tavaszig. 17 en megy ez evadban a hajó utolszor Szegedről Szolnokra és 19 en Szolnokról Szegedre, hogy aztán onnan befusson a téli kikötőbe telelni.

— **Regále ügy.** A szegedi pénzügyigazgatóságunk nincs nagy szerencsésége a regále hasznosítása körül, s ahog sikerül ez érdekelt községke egy-kettőjének a bérlet iránt megállapodásra jutni. Újabbban is megékény-negy községe jart bent Szegeden tárgyalásnó, de egyik sem eredményű. A pénzügyigazgatóság Fabian-Sebestyéntől 768 fnt 50 kr, Csánytól 4937 fnt 25 kr évi bérösszeget kért, de ennyit egyik sem volt hajlandó a vállalatba belebeosztakozni és magánbérlet sem került, ki ennyit ígérte.

— **Kényelmes hitoktató.** A zsidó hitközség egyik hitoktatója, akinek feladata volna, hogy a gimnázium zsidó hitvallású tanulóit oktassa a hitban, végtelen szabaráta a kényelemben. Ez a hitoktató úr ugyan is egész szőszertul veszi az új testamentom isteni szavait: „n e g e d j e t e k a k i c s i n y e k e t h o z z á m j ö u n i!” — sőt formálisan ráparancsol a gyermekekre, hogy odamejjenek ő hozzá hittanra, holőt ő volna kötelezve, a gimnáziumba menni óradásra. Nem utolsó dolog épen a zsidó hitoktatónál az sem, hogy a gimnázistáktól külön 2 fnt tandíjat vesznek hitoktatók fi-

men s aki nem akar fizetni — azt a tanító azzat fenyegeti, hogy nem ad neki osztályzatot a hittanból. Nos, ha már a zsidó hitközség tagjai olyan szeretlen közönnyel trükk ezt a visszás és törvénytelen állapot: talán id-jén való volna, hogy a gimnáziumi igazgatóság tekintene bele ezekben a viszáleléskbe és ráoktatná a hitoktatót urat egy kis törvénytiszeletre.

— **Több figyelmet kérünk azoktól, kik a házadó összeírásról foglalkoznak,** mert több-felől érkezik be hozzáknak panasz, hogy szegény mesterembek műhelyét, mely után pedig nem tartoznának az illeték adót fizetni, lakószobáknak veszik fel, mi az illeték hivatalban is számtalan reklamációra és zaklatásra ad alkalmat. Az adozo polgárok megérdemlik azt, hogy az ilyen összeírás pontosan, ne káruka eszközöltessék és a rend is így kívánja ezt.

— **Fogbetegek figyelmébe.** Mindazoknak, kik fogfájban szenvednek, melegen ajánljuk figyelmükbe Kovács J. fogorvosot, ki Budapestről jöve városunkba, egy hét óta működik a nagyvendégő 10 ik számú szobájában. Kovács fogorvos mindennemű, a fogorvosi és fogtechnikai szakmába vágó műtétet eszközöl s akik eddig városunkban segélytől igénybe vették, mind dicsőrettel emlékeznek meg szakavatottságáról.

— **Ösztöndíj pályázat.** A Horgosi-Kársz alapítvány ösztöndíjára vonatkozó pályázatot lapunk hirdetésén rovatában hozzuk.

— **Előrelátás.** Ha a l m a y Imre szingizgató nagyon meglehetett elégedve ez évi szentesi szereplésével, mit legelőnkben bizonyít az a körülmény, hogy már most benyújtotta a kérvényt a polgármesterhez, a jövő évad színelőadásai végett. A polgármester a kérvényt a kapitánysághoz tette át.

— **A szépség fenntartása.** Minden hölgy tudja, mily bályt kölcsönöz az arcnak a kellemes, tiszta száj, az ép fogcsész és a finom arcbőr. Ha a nő arca meg oly szabályos is, de ha az arcbőr durva vagy épen főtos, ha a fogak odvasak, a fog-lus egész-egtelen, vagy ha a száj kellemetlen szagot terjeszt; akkor minden illuzionak vég a végéig ugyan, hogy az interligensbb hölgyek szoktak használni szájkonzerváló szereket, csak az a baj, hogy ezeknek megvalósításánál különösen járnak el. A szájrúgni és a fogasztánál csak a kellemes ízt keressik, míg a szappannál csak azt, hogy habja legyen. Dr. Popp ó. G. udv. fogorvos es udv. szállító készítményeit már 40 óta i-merik. Anatherin szájrúge 20 kros, 1 ftes és 1 frt 40 kros palackokban — melyek most természetesen megugyobbítottak is — a legbiztosabb szer minden fog- és szájbaj ellen. 35 kros, s 1 frt 22 kros fogasztáj és 63 kros fogpora a legjobb fogtisztító szerek, míg 30 kros növény-szappana a leghevesebb gyógy-szappannak van elismerve, 40 kros napraforgó virág és 50 kros Venus-szappana pedig a jelenkor legnőbambó divatipere szappana.

21. **Lelkiismeretlen felelősséget vállalnak magukra mindazok, kik beusó meggyőződésük ellenére kikékelnek bizonyos társadalmi, politikai, vallásos vagy egyéb természetű áldados intézmények ellen s másokat is visszatarthatnak attól, hogy belőlük hasznót huzzanak.** Az ilyen emberek ellen nem védhetjük magunkat elégge. A legvilágosabban mutatkozik ez az ellenzékeskedés a gyögműdök és orvosságok dolgában. Sajnos, igen sok ember van olyan, a kik kétségteendő foganatos orvosságokat meggyőződésük ellenére mellőznek, értékelnek mondanok s más betegeket is megfoltálnak abban, hogy egészségüket visszaszerzezzék. Ezért minden szenvedőnek tanácsunkunk kell, hogy őrizkedjenek az ilyen lelkiismeretlen emberektől és saját meggyőződésüket követve, használja amaz orvosságokat, a melyeknek üdvs voltát kétségtelesen bizonyítotték mutatják, s amelyek a gyógyulást lehetővé teszik.

Semmiféle szerrel nem értek el még oly nagysikeret, mint Warner Safe Cure-jével a vese, máj, epe és gyomor betegségekéin s minden beteg maga is meggyőződhetik ez orvosság gyógyító erejéről, ha levélle fordul azokhoz, a kik általa visszanyerték egészségüket.

Schweigner Miklós Királyhegyről (Kraszó-Csűrőnyeméből) ezt írja: Warner Safe Cure-jének rendkívüli gyógyító ereje párap alatt teljesen talpra állított s ezért

minben szenvedőnek a legmettegebben ajánlatom.

Baross László lelkész, Szegeden nagy sikerrel használta Warner Safe Cure-jét.

Rotter Vince, a cs. és kir. posta-csomag-osztálynál Bécsben azt jelenti, hogy az orvosság kitűnő szolgálatokat tett neki.

Az elősorolt személyek csak egyesek amaz ezrek közül, a kiket ez orvosság meggyógyított s a kik kötelességüknek tekintik, hogy azt minden szenvedő embertársuknak ajánlják.

Ára egy palacknak 2 trt. Kapható az ismert gyógyszerárakban Főraklár: Salvator gyógyszerár Pozsonyban és Török J. gyógyszerárban Budapesten.

Klikk-uralom.

Még eddig nem akadtam olyan emberre, aki koncedálta volna, hogy közügyeink intézésében a vezérszerepet a közügyek iránt való igaz felkészülés, az önzetlen kötelesség érzet vitte. Ha nem is állandóan, de legalább a fontosabb kérdésekben. Úgy látszik a levelemben van az a gondolkodásmód, hogy az ügyek intézésének irányát mindig valamely klikk, valamely érdekes csoport, melynek sikerült a hatalmat magához ragadni, szabja meg. Természetes, hogy e szerint a klikk-uralom által képviselt irány és az u. n. közvélemény nem egyszer jutnak egymással éles ellentétbe.

Ha a dolog ekként áll, ha csakugyan igaz van annak a felfogásnak, mely közügyeink intézésében, — itt bár szörványos — az osztályérdeket látja felülkerekedni, úgy e felfogás közelítünknek nagyon szomorú kritikáját foglalja magában, mert arról tesz bizonyosságot, hogy nem birnek elég helyes érzékkel az iránt, mit a közjó érdekében tenni kellene, vagy nincs bátorságunk szembeszállni azokkal, akik önző céljaikat helyezik előtérbe. Mindkét esetben magához ragadhatja a hatalmat valamely érdekes csoport s felülkerekedhet a klikk — uralom.

Azonban én részemről nem vagyok hajlandó megengedni, hogy teljes józan gondolkodású vármegyében, minő Csongrád megye, vagy városban minő Szentes akárcz egyik, akár a másik eset huzamosabb időre állhatna be.

A társadalom, a maga egészében egy nyugvó tömeghez hasonló, mely a vezetésre alkalmas erők indítására mozdul meg. Hogy aztán milyen irányban halad, ez mindig annak az egyéniségtől függ, a kitől a mozgó elemek az irányt kapják. A nagy közönséget alkotó egyesek még nem állanak a műveltség azon fokán, hogy egyes dolgokban önálló ítéletet alkotassanak, a közönség még mindig hasonló a viaszhoz, mely könnyen idomítható és azon alakot vesz fel, melyet egy nagyobb értelmi erő ad neki. Ez értelemben tehát a közönség azok befolyásának van kitéve, akik képesek befolyására és cselekvésére elhatározást hatni. Természetes, hogy az ilyen vezéregyén k és a körül csoportosult egyesek a hatalmat többé — kevésbé magukhoz ragadják.

De e felett keseregni, vagy az ily értelemben vett klikk-uralom felett sópáncolni épen nincs ok; mert a dolog természetében fekszik, hogy vezetők mindig voltak, s még akkor is lesznek ha az általános műveltség a mostaninál sokkal magasabbokra emelkedik.

Abban, hogy egyes kiváló egyének a hatalmat magukhoz ragadják, még nincs vesztély: sőt ez állapot a közzőrá ádást hozó lehet, ha azok, a kik a közügyek intézésében irányadó befolyást gyakorolnak, ezt nem személyes érdekükben, de a közjó érdekében érvényesítik.

Nem lehet tagadni, hogy akadnak akár hányan a kik a közérdek cége alatt saját önző céljaik elérésén fáradoznak; vannak a kik hatalomra jutva oly irányt képviselnek, mely az általános érdekek ellenfele; sőt lehetnek olyanok is, akik érdekében a népszerűség verőfényében sikerre mennek, holott a népet emelkedésükhöz csak lépésről lépésről használják fel. Ha ilyenek közönsége ragadja magához a hatalmat, ez már azután klikkuralom, — ezt ne tartsa meg a közvélemény. Ne hallgasson róla

De azért, hogy egyesek a közönség jóhiszeműségét kiszákmányolták, hogy közérdeket hangoztattva ajkaikon, felemelkedtek, még nem következik, hogy végképp eltűnt volna közlünk az emelkedettebb érzes, mely a közzőért egyedül a szív szemes sugallhatnak engedve lelkesülni, hevülni tud; még nem következik, hogy ne lennének a közügyeknek önzetlen, buzgó apostolai. Vannak igenis, s bár sokat tesznek a közzőért, e munkájukat csendben és nem körkérdve teljesítik.

Nem idomos, sőt veszedelmes dolog: a közügyek intézőinek szándékait gyandítani, és a vezetőköt a néppel szembe állítani mindaddig, míg a tények a mellett bizonyítanak, hogy a vezetés önzetlen és avatott ezekben van. Nem helyes ez a politika különösen olyan időben, midőn a feligatott szenvedélyek a higgadt megfontolást anélkül is olyan nehézzé teszik.

Am akieket éles esze, szeme foltokat vesz észre, s úgy hiszi hogy tanácsával jobb állapotot teremt, legyen hozzá bátorsága ezt nyilatkoztatni. A közérdeknek nincs hatalmasabb ellenőre, mint a leplezetlen nyíltság. Ez vet fényt a vátoiságra, ez állja útját az atptalan gyandításnak. Nem teljesíti lelkiismeretesen kötelességét az, aki gorbombán, alap nélkül támad, de hallgat ahol beszélnie kellene.

A közügyek intézésében legyen szabad tér engelve a nyilvánosságnak, tanácskozásba: és sajtóban egyaránt. Így nem lesz okunk attól tartani, hogy valamely érdekes csoport, vagy klikk, az uratmat a közérdek kárára kezéhez ragadhassa, vagy azt sokáig gyakorolhassa.

Az egészséges közszellem nem túri el a kétszűd, hamis prófétaot, s a nép jóhiszeműségét kiszákmányoló kufárokat.

Klapd.

Nyilttér.

Schwarze Seidenstoffe von 60 kr.

bis fl. 11.65 p. Meter — glatt und gemustert (ca. 1:0 versch. Qual.) — versendet roben- und stuckweise porto- und zollfrei das Fabrik-Depot & G. Henneberg (K. und K. Hoflit.), Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto. (13.)

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Dr. Mátéffy Ferenc.
Társ-szerkesztő: Bánfalvi Lajos.

Részvényalírási felhívás.

A Csongrádmezei Hitelszövetkezet az 1890—1895. évi új évsoportjára heti 50 kr. befizetés és részjegyenként egyszersmindenkorra fizetendő 50 kr. beíratási díj fizetése mellett aláírást nyit. Az aláírási 6 évre kötelező, mely idő leteltével a befizetett tőke és hozadéka ki fog fizetettüni. Az intézet elfogad takarékbetéteket kamatoztatásra s kölcsönt ad váltóra, kötvényre és jelzálogra. Kölcsön megszavazásuknál a tagok előnyben részesülnek. Alíráások a folyó év végéig az intézet helyiségében (Sajtós-fele ház) elfogadtatnak, hol az intézeti személyezet a további felvilágosításokkal is szolgál.

Mindszenten, Szegváron, Kunszent-Mártonban, Csongrádon és Öcsödön részjegyeket ottani penzszedőinknél lehet jegyezni.

Szentes, 1889. november hó.

Az igazgatóság.

7219/1889. sz.

Csongrádvarmegye alispánjától.

Pályázati hirdetés.

A Csongrádvarmegye törvényhatósága kezelése alatt levő „Horgosi-Kárász alapítvány” nál árva növendékek számára megnyit egy ösztöndíjas helyre ezenem pályázatot nyitatik.

Az alapítványi okirat szerint a 33,333 frt 33% krt levő alapítványi tőke urán az időközéni kamatálh szerint befolyó kamatok nagy egyenlő része felosztva adományoztatnak Csongrádvarmegye törvényha-

tósági bizottsági közzüvülés: által legérde-mesebbnek ítélt két árvaút és két árvalé-ány növendékek.

Pályázók igazolni tartoznak:

- 1.) hogy magyar nemzetbeli Csongrádmezei illelőségűek;
- 2.) hogy az elemi tanulmányuk befejezték és az elemi iskolán fölülálló valamely nyilvános hazai tanintézetnek vagy nevelő intézetnek növendékei;
- 3.) hogy mint jeles felkészült tanulók kellő erkölcsi viseletet és szorgalmat tanúsítottak

4. elemi tanulmányaikat végzett folyamodók által a közzégi tanító vagy tanító testület meghallgatásával az illelő közzégi iskolázók, — az elemi iskolán felülálló tanintézetek növendékei által pedig az illelő tanintézet igazgatósága részéről kiállítandó bizonyítványos csatolandó — annak igazolásával, hogy folyamodó az ösztöndíj elnyerésére érdemes.

Megjegyeztetik, hogy a néhai Horgosi Kárász Istváné és Fáy Kunigundától meggyelzig leszármazó utólok, bár nem voltak is árvaik, amennyiben segítségre szorulnak, az ösztöndíj elnyerésében mások felett elsőbbséggel bírnak; megkívántatik azonban ezekkel is a jöviselet és a tanulmányokban legalább kielégítő előmenetel.

Egyébíránt a lövebb tájékozást nyújtó alapítványi okirat alóírt alispáni hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthető.

A fentiek értelmében szerkesztett és hitelt érdemlő okmányokkal felszerelendő pályázati kérvények 1889 évi december 31-ig alóírtott alispáni hivatalnál nyujtandók be.

Kelt Szentesen. 1889 évi November hó 4-én.

STAMMER SÁNDOR,
alispán.

Felhívás részvények jegyzésére.

Szentes város és vidékének közönsége értesítetik, hogy a „Szentesi kölcsönös segélyző szövetkezet”-ben a jövő évre újbb lehet részvényt jegyezni. Egy-egy részvény után a beíratási díj 40 kr., a heti betét pedig 20 kr. A kötelezettség csak 3 évre szól.

Aláírni lehet ez év végéig; aláírási ívek rendelkezésre állnak a szövetkezet helyiségében (Kanász N. Antal szabó házában), az igazgatósági tagoknál és Négyesi Gábor szolgánál.

Az első három évi eredmény megmutatta, hogy a részvényesek betett pénze kellő kamatot jövedelmezett, ez pedig reményt nyujt a jövőre nézve is.
1889. nov. 8.

2—2

Az igazgatóság.

Hirdetmény.

A város tulajdonához tartozó sirlázi melléképület és falkeztés eladása tárgyában f. évi november 18-án délután 2 órakor a helyszínen új árverés fog tartatni, melyre venni szándékozók ezenem meghívatauk.

Szentesen, 1889. nov. 14.

NAGY IMRE,
tanácsnok.

Hirdetmény.

Az alsó és felső csordajárasi legelő, ez évi december 1-től 1890. évi február 1-ig terjedő időre, juhlegeltetésre f. évi november 25-én délután 3 órakor a tanácssteremben haszonbérbe

a. kurca mederben termelt nád f. évi nov. 26-án délelőtt 9 órakor a szegvári határtól kezdve a széchenyi kertig, délután 2 órakor a széchenyi kerttől kezdve a csongrádi határig, több szakaszokban, azonnali fizetés mellett a helyszínen tartandó árverésen el fog adatni. Bérleti és venni szándékozók a kitűzött helyre ezenem meghívatauk.

Szentesen, 1889. nov. 15.

NAGY IMRE,
tanácsnok.

Hirdetmény.

3—2

Az 1869-ik évben született ifjak a jövő évben hadköteles sorba lépven, a véderőről szóló törvényhez kiadott utasítás 23. §-a értelmében ugyanezeknek összeírása ez év november 1-én kezdetét veszi s ezen hóban be is végződik, miért is felhivatnak mindazon szülők, gyámok, rokonok, gazdák és munkaadók, hogy az 1869. évben akár Szentesen, vagy vidéken született és itt, vagy vidéken tartózkodó gyermekeiket, gyámoltjaikat, rokonaikat vagy cseléd- és segédjeiket Szentes város főjegyzői hivatalánál összeírás végett ez évi nov. hó 1-ső napjától 25-éig bejelenteni szigorú kötelességüknek ismerjék, mert a jelentést elmulasztók a törvény szigorával fognak sújtani.

Ugyancsak kötelesek összeírás végett jelentkezni az 1868. és 1867. évben született és II. és III. korosztályba lépő hadkötelesek is, miért ugyanezek is a jelentkezésnek november hó 1-től 25-ig megtételére ezenel oly kijelentéssel hívatnak fel, hogy a jelentés elmulasztása szigorú büntetést von maga után.

Szentesen, 1889. október hóban.

ÓNODI LAJOS.

főjegyző, Szentes város katonai ügyvezetője.

10—2

J Á R D A T É G L A,

gyalog- vagy kocsisút burkolására
10 évi jótállás mellett is kapható
ZSOLDOS FERENCZ-nél SZENTESÉN.

Hirdetmény.

3—2

Az 1871-ik évben született ifjak jövő évben a népfelkelés I. ső korosztályába lépven, az 1886. évi XX. t. c.-hez kiadott utasítás 26. pontja értelmében ugyanezeknek összeírása ez évi november 1-én kezdetét veszi s ezen hóban be is végződik, miért is felhivatnak a szülők, gyámok, rokonok, gazdák és munkaadók, hogy az 1871. évben akár Szentesen, vagy vidéken született és itt vagy vidéken tartózkodó gyermekeiket, gyámoltjaikat, rokonaikat vagy cseléd- és segédjeiket Szentes város főjegyzői hivatalánál összeírás végett ez évi november hó 1-ső napjától 25 éig bejelenteni szigorú kötelességüknek ismerjék, mert a jelentést elmulasztók a törvény szigorával fognak sújtani.

Szentesen, 1889. október hóban.

ÓNODI LAJOS,

főjegyző, Szentes város katonai ügyvezetője.

10—7

Ajánlok

kitűnő minőségű GYERTYAN
BÜKK-TÚZIFÁT

a Tiszánál vagy házhoz szállítva

S Z O B A F Ű T Ő - S Z E N E T

és
P I R - S Z E N E T (C O A K S)

ugyancsak házhoz szállítva, a legjutányosabb áron.

SONNENFELD SÁMUEL, fakereskedő.

Ugyanannak I. tized 306. számú háza szabad kézből eladó vagy bérbe kiadó.

Tichó Bernát

brünni szövöttárúk áruraktarából
Krautmarkt 18, BRÜNNEN, Krautmarkt 8,
utánvétellel kapható:

Női szövet tisztá gyapjú, duplaszélés, minden divatszínben 10 mtr 8 frt.	Niggerloden a legújabb öszi és téli ruhakelme, duplaszélés 10 mtr 4 frt 50.
Fekete terno szász gyártmány, duplaszélés 10 mtr 4 frt 50.	Raguza diszkrét, duplaszélés, kosztumöltözök, minden szíma-zsínben, vagy cikozott és kockás 10 mtr 9 frt.
Volapük-flanell legújabb minta, 60 cmtr széles 10 mtr 3 frt 50.	Flanell fejkendő pompás mintákban 3 darab 1 frt.
Barchet kelme legdivatosabb mintákban 10 mtr 3 frt.	Kálmuk legjobb minőség 60 cmtr széles 10 mtr 2 frt 70.
Női Jersey derek (kötés) selyemgombok és trázák, minden szín és nagyságban 1 darab 1 frt 30.	Double-Velour-kendő 1/4 teljes, 1 drb 3 50 Téli nagykendő 1/4 nagy, szíma v. kockás 2 f.
Juta ablakfüggöny török minta egy rend. függöny 2 frt 30.	Juta-garnitúra 2 ágy és egy asztalterítő bojttal 3 frt 50.
Munkás ingek rumburgi oxfordból, teljes nagy, 3 darab 2 frt.	Rips-garnitúra 2 ágy és 1 asztalterítő, selyembojttal 4 frt.
Normal ing teljes nagy, 1 drb 1 50	Hollandi futószőnyeg-maradékok 10—12 mtr hosszban 1 maradék 3 frt 60.
Normal nadrág teljes nagy, 1 drb 1 50	Házi vászon 1 vég 30 róf 1/4, 4 50. 1 " 30 " 3/4, 5 50.
Női ingek erős vaszonból, slinggett disszel, 1 darab 3 frt 25.	King szövet jobb mint a vászon, 1 drb 3/4 széles 30 róf, 1 l. 1 frt 80, II. l. 1 frt 20
Férfi ingek saját gyártmány, fehér vagy színes 1 darab 1 l. 1 frt 80, II. l. 1 frt 20	Chiffon 1 vég 30 róf 1. 5 50. legjobb minőség 6 50
Kanavász 1 vég 10 róf lila v. f. 20. 1 vég 10 róf piros 5 frt 20. Cérna kanavász 1 vég 10 róf lila v. piros 6 frt.	Oxford jó mosó, jó minőség 1 darab 30 róf 4 frt 50.
Egy lótakaró 120x80 gyártmány 120x120 cmtr széles 12 50. Egy fakkertakaró 120x120 cmtr h. 120 cmtr sz. 2 50.	Gyapjúszövetárúk gyári raktára.
Brünni gyapjúkelme-maradékok téli kabátokhoz, egy maradék 2 50 mtr teljes téli kabátokhoz, fekete, barna vagy kék 5 frt.	Téli kabátkelmék egy maradék 2 50 mtr teljes téli kabátokhoz, fekete, barna vagy kék 5 frt.
Alkalmi vétel! brünni szöv. maradék 3 10 mtr. teljes férfi-öltönyhöz 3 frt 75.	Felöltő kelmék legfinomabb minőség 2 10 mtr egy teljes felöltőhöz 7 frt.
Minták díjtalanul, bármentve küldetnek. Jömiőség és pontos kiszolgálás biztosítottik. A t. szabómester urak, kívánatra, elegetesen kiállított, 400 mintát tartalmazó minta-ívet bármentve kapnak.	

20—13

A „SZENTES és VIDÉKE“ KÖNYVNYOMDÁJA
elvéllal, minden e szakba vágó munkákat iziéses, pontos és olcsó elkészítésre.

Nyomdahelyiség I. tized 265. szám, özv. Fried Józsefné urnó házában.

Ugyanott a „Szentes és Vidéke“ című hetilap részére hirdetések felvételnek és a legjutányosabban számítatnak.